

Напрямки удосконалення використання ринкових орієнтирів трансфертного ціноутворення.

За результатами проведеного дослідження практики трансфертного ціноутворення нами встановлено: біля 60% вітчизняних банків при розрахунку трансфертної ціни орієнтуються одночасно на ринкові ціни та внутрішні витрати; по 10% банків орієнтуються виключно на ринкові ставки або внутрішні витрати; 20% орієнтуються на інші методики трансфертного ціноутворення.

На нашу думку, на даному етапі розвитку банківської системи України, доцільно розглянути можливість більш активного використання ринкових методик трансфертного ціноутворення. Зазначена пропозиція може бути реалізована через використання у якості ринкових орієнтирів трансфертної ціни, поряд із ставками міжбанківського ринку, ставок кредитного та депозитного ринків. Необхідними умовами запровадження ринкових методик трансфертного ціноутворення більшість дослідників визначає: 1) можливість віднайти ринкові аналоги для продуктів які передаються за трансфертними цінами 2) достатній рівень конкуренції на даних ринках 3) стабільність та економічна обґрунтованість цін на ринкові аналоги.

Економічна сутність діяльності будь-якого фінансового посередника, зокрема банку, полягає у забезпеченні формування та перерозподілу фінансових ресурсів. Отже, будь-який проміжний продукт підприємства фінансового сектору економіки є внутрішнім перерозподілом фінансових ресурсів, а кінцевий продукт – їх зовнішнім перерозподілом. Таким чином, для проміжних банківських продуктів ринковими аналогами можуть виступати зовнішні фінансові ринки на яких обертаються кінцеві банківські продукти подібні за валютою та строком.

Для визначення рівня конкуренції нами розраховані значення індексів Херфіндаля-Хіршмана та ринкової влади лідерів станом на 01.01.2007 року.

Індекс Херфіндаля-Хіршмана для кредитного портфелю становив 438.92 одиниць, а для депозитного портфелю – 415.22 одиниць. У США високо монополізованим вважається ринок на якому даний індекс перевищує 1800 одиниць. Індекс ринкової влади лідерів склав для кредитного ринку 33.89%, а для депозитного – 33.68%. Вважається, що ринок має високий ступінь концентрації якщо чотири компанії-лідери контролюють понад 60% ринку, низький рівень концентрації – не більше 20%. Таким чином, кредитний та депозитний ринок України є досить конкурентними.

Доцільність орієнтації методики трансфертного ціноутворення на ринкові депозитно-кредитні ставки підтверджується статистичним аналізом волатильності ставок кредитно-депозитних ринків. У період з 1998 по 2006 роки варіація відсоткових ставок по кредитно-депозитним операціям не перевищувала 26%, а у абсолютній більшості періодів була у межах 15%. Відповідно до теорії статистики, сукупність вважається однорідною якщо коефіцієнт варіації не перевищує 33%. Нами також визначено, що показники регіональної варіації кредитно-депозитних ставок у 2004-2006 роках у іноземній валюті становили біля 8% , а у національній – біля 12.0%.

Питома вага банківських кредитів у ВВП зростає у 2006 році порівняно з 1998 у 5.3 рази, а депозитів – у 4.2 рази. Питома вага кредитного портфелю у структурі активів банків у 2006 році порівняно з 1998 збільшилась на 68%, а депозитного у структурі пасивів – на 35%. Випереджальний ріст об'ємів кредитно-депозитних операцій ілюструє збільшення ліквідності даних ринків, що у свою чергу підтверджує доцільність їх використання як бази розрахунку трансфертної ціни.

Необхідно підкреслити, що ринкові кредитно-депозитні ставки не можуть механічно вважатись трансфертною ціною подібних за валютою та строками грошових коштів які передаються між підрозділами банку. На нашу думку, дані ставки повинні використовуватись як база для розрахунку трансфертної ціни, яка, у свою чергу, підлягає коригуванню з урахуванням внутрішніх факторів діяльності окремого банку .